

>>NA TEMAT: Jesteśmy realnym pieniądzem gospodarki. Rozmowa z Krzysztofem Belechem

miesięcznik

ISSN 2081-125X

15 zł
(w tym 5% VAT)

www.kapitalowy.com.pl

lipiec-sierpień 2012

KAPITAŁOWY

Jak Goldman Sachs
wykreował hosę

New Deal
na NewConnect

Kruszenie
szwajcarskiej
tajemnicy

RAPORT

Inwestycje alternatywne

Skutki ujawnienia informacji poufnych w spółkach kapitałowych

Informacje poufne w spółkach kapitałowych są dostępne dla stosunkowo szerokiego kręgu osób, w tym dla członków zarządu, oraz rady nadzorczej (choć nie zawsze w pełnym zakresie). Trzecim kręgiem uprawnionych są wspólnicy (akcjonariusze). Osoby trzecie mogą uzyskać dostęp do informacji poufnych, jeżeli te są związane z działalnością gospodarczą spółki np. z kontraktami.

Zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji: *przez tajemnicę przedsiębiorstwa rozumie się wszelkie nieujawnione do wiadomości publicznej informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub informacje posiadające wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności*. Ochrona informacji uzależniona jest od łącznego spełnienia przesłanek: (1) poufności, (2) nieujawnienia, (3) zabezpieczenia.

Podstawowe zasady ochrony informacji dotyczą wszystkich przedsiębiorców, jednak krąg osób uprawnionych do informacji poufnych w spółkach kapitałowych jest najszerszy. Stąd konieczność utworzenia szczelnego i przejrzystego systemu ochrony, z uwzględnieniem złożoności struktury spółki z o.o. lub akcyjnej.

Przesłanki poufności

Informacja jest chroniona, jeżeli nie została ujawniona do wiadomości publicznej, zakaz ujawnienia nie oznacza jednak obowiązku utrzymania absolutnej poufności. Pewien krąg podmiotów zawsze musi mieć do niej dostęp. Jak podkreślił Sąd Najwyższy *tajemnica nie traci swego charakteru przez to, że wie o niej pewne koło osób zobowiązanych*

Informacje poufne w spółkach kapitałowych są dostępne dla stosunkowo szerokiego kręgu osób. Naruszenie zasad przekazywania informacji osobom nieuprawnionym skutkuje odpowiedzialnością od odszkodowawczej po karą.

Jednak sankcje powiązane są z rodzajem przekazanej informacji oraz szkodą, jaką jej ujawnienie może wywołać.

Tomasz Srokosz

do dyskrecji, jak chociażby pracownicy i robotnicy przedsiębiorstwa lub inne osoby, które przedsiębiorca wtajemnicza w proponowany interes [SN z 3 października 2000 r., I CKN 304/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 59, z aprobującą glosą S. Hoca, Glosa 2001, nr 7],

W literaturze powszechnie przyjmuje się, że ze stanem poufności będziemy mieli do czynienia tylko wtedy, gdy przedsiębiorca kontroluje liczbę i charakter osób mających dostęp do określonych informacji. W przypadku spółek kapitałowych rolę kontrolną w zakresie dostępu do informacji mogą pełnić regulaminy zarządu i rady nadzorczej, w spółkach publicznych zasady dobrych praktyk.

Elementem współkształtującym stan poufności są działania zabezpieczające. *Informację poufną można uznać za tajemnicę, kiedy przedsiębiorca ma wolę, by pozostała ona tajemnicą dla pewnych kół odbiorców, konkurentów i wola ta dla innych osób musi być rozpoznawalna* [SN z 5 września 2001 r., I CKN 1159/00, OSNC 2002, nr 5, poz. 67]. I dalej: same umowy o poufność lub klauzule do umów o pracę, czy też do umów cywilnoprawnych nie są wystarczające dla przyjęcia poufnego charakteru informacji, jeżeli dostęp do dokumentów będzie miał nieograniczony krąg osób. Przedsiębiorca musi stosować środki ochrony permanentnie; nie jest wystarczające stosowanie ich przez określony czas, a następnie zaniechanie ich stosowania (np. z powodu trudności finansowych przedsiębiorcy).

Charakter informacji poufnych

Pojęcie tajemnicy przedsiębiorstwa obejmuje szeroki katalog informacji o zróżnicowanym charakterze. W uzasadnieniu nowelizacji Ustawy z 5 lipca 2002 r. wskazano, że ochronie podlega każda informacja bez względu na jej charakter, a więc informacja handlowa, techniczna, technologiczna lub organizacyjna. Ochroną objęto zatem wszelkie informacje, mające wartość gospodarczą, które zostały uznane za poufne i zastosowano wobec nich odpowiednie środki w celu utrzymania w tajemnicy.

Podmiot uprawniony i zobowiązany do tajemnicy przedsiębiorstwa

Uprawnionym do tajemnicy przedsiębiorstwa może być wyłącznie przedsiębiorca. W świetle art. 11 Ustawy podmiotami uprawnionymi do tajemnicy przedsiębiorstwa będą: m.in. osoby

fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, spółki prawa handlowego, w tym spółki kapitałowe w organizacji, spółdzielnie, przedsiębiorstwa państwowe, jednostki samorządu terytorialnego prowadzące działalność gospodarczą, fundacje, etc. oraz osoby wykonujące wolny zawód (np. adwokaci lub radcy prawni, rzecznicy patentowi).

Z kolei zobowiązanymi do zachowania poufności na gruncie Ustawy są zarówno przedsiębiorcy (osoby działające w ich imieniu), jak i osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami. W literaturze wskazuje się, że źródło obowiązku zachowania poufności stanowi: umowa (np. umowa o pracę, agencyjna, zlecenia, kontrakt menedżerski), stosunek zaufania (wynika z uczciwych praktyk handlowych), przepisy prawa (np. art. 56 k.s.h.).

Przekazywanie informacji poufnych pomiędzy organami spółki kapitałowej

Dla oceny prawidłowości ochrony informacji w spółkach kapitałowych ważne jest określenie zasad komunikacji pomiędzy organami spółki. Spółka kapitałowa to podmiot odrębny od jej wspólników. Teza ta stanowi podstawę wielu orzeczeń Sądu Najwyższego i jest jedną z najważniejszych w teorii prawa handlowego, jednak jej teoretyczny wymiar podlega praktycznej weryfikacji. Statystyka przedsiębiorców prowadzących działalność w formie spółek kapitałowych wskazuje na przeważający udział spółek z ograniczonym kręgiem wspólników (w tym spółek jednoosobowych). Do nielicznych należą spółki o rozproszonym akcjonariacie, przy czym nawet w takim przypadku 30 proc. udziałów w jednym ręku, pozwala na bezpośredni wpływ na działania spółki. Personalny kontakt i przepływ informacji pomiędzy członkami organów a udziałowcami jest powszechny.

Kolejną ważną i równie podstawową tezą jest, że spółka działa przez swoje organy. W zarządzie oraz radzie nadzorczej zasiadają osoby wskazane przez wspólników. Relacja między członkami zarządu i rady nadzorczej a wspólnikami wydaje się być kluczowa

dla funkcjonowania spółki. Członkowie zarządu oraz rady nadzorczej posiadają informacje poufne, najbardziej kluczowe dla działania spółki. Oczywiście ich przekazywanie odbywa się na specjalnych zasadach.

Pytanie czy wspólnik, który posiada 100 proc. udziałów może uzyskać od członka zarządu pełen dostęp do informacji o swojej spółce, czy też informacja taka będzie mu przekazywana wyłącznie za pośrednictwem walnego zgromadzenia lub rady nadzorczej. Wydaje się że, taka sytuacja byłaby sztuczna i nieadekwatna do rzeczywistości gospodarczej. Podobnie ze wspólnikiem posiadającym 90 proc. udziałów, ale czy wspólnik posiadający połowę udziałów jest równie uprzywilejowany jak wspólnik spółki jednoosobowej?

W którym momencie pojawia się granica dostępu do informacji poufnej, po której jej przekazywanie powinno mieć charakter formalny. Co w sytuacji, gdy spółka przygotowuje się do strategicznej transakcji, dla której konieczna jest uprzednia zgoda zgromadzenia. Wiedza o planowanej transakcji ma charakter poufny, ale sama transakcja wymaga przeanalizowania i przygotowania się wspólników do podjęcia uchwały. Zatem czy nieformalne przekazanie wiedzy o planowanej transakcji będzie nieuprawnionym przepływem informacji poufnych ze spółki? Materia jest wyjątkowo delikatna, wydaje się, że oprócz kręgu osób uprawnionych wprost do informacji tj. członków zarządu i rady nadzorczej, wspólnicy należą do tego typu kręgu podmiotów, które uzyskując informację poufną wykorzystują głównie w interesie spółki i dopiero przekazywanie przez nich tych informacji dalej będzie miało charakter przekazu nieuprawnionego.

Bezprawne wykorzystanie tajemnicy przedsiębiorstwa

Ujawnienie informacji można kwalifikować dwojako, jako naruszenie bezpośrednio i pośrednio. Bezpośredniego naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa dokonuje podmiot, który wszedł w posiadanie tajemnicy wprost od podmiotu uprawnionego. Natomiast

naruszenie pośrednio polega na dalszym ujawnianiu lub wykorzystaniu tej informacji. Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji przewiduje, że czynem nieuczciwej konkurencji jest samo nabycie tajemnicy przedsiębiorstwa od osoby nieuprawnionej. Nabycie odnosi się do uzyskania informacji od nieuprawnionego w jakikolwiek sposób.

Dla stwierdzenia naruszenia prawa do tajemnicy przedsiębiorstwa konieczne jest aby przekazywanie, ujawnienie lub wykorzystanie tajemnicy przedsiębiorstwa zagrażały interesowi przedsiębiorcy lub naruszały ten interes. Pojęcie interesu należy zawęzić do interesu majątkowego. Jest to konsekwencją faktu, że ochrona tajemnicy przedsiębiorstwa koncentruje się na zabezpieczeniu interesów ekonomicznych przedsiębiorcy.

Artykuł 11 Ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji wskazuje na jedną z okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa. Jest nią nabycie w dobrej wierze tajemnicy przedsiębiorstwa od osoby nieuprawnionej. I tak, nie dojdzie do bezprawnego naruszenia tajemnicy przedsiębiorstwa, jeżeli osoba działająca w dobrej wierze nabędzie na podstawie odpłatnej czynności prawnej tajemnicę przedsiębiorstwa mylnie sądząc, że nabywa ją od podmiotu uprawnionego.

Warto zwrócić uwagę na przepisy karne. Zgodnie z art. 23 Ustawy, jeżeli podmiot zobowiązany do zachowania informacji poufnej ujawni innej osobie lub wykorzysta we własnej działalności gospodarczej informację stanowiącą tajemnicę przedsiębiorstwa, a przez to wyrządza to poważną szkodę przedsiębiorcy, podlega grzywnie, karze ograniczenia albo pozbawienia wolności.

Tej samej karze podlega, ujawnienie lub wykorzystanie informacji stanowiącej tajemnicę przedsiębiorstwa, przez osobę, która uzyskała ją bezprawnie.

Tomasz Srokosz
radca prawny, Partner w kancelarii
KSP Legal & Tax Advice